

Lublin, dnia 13.09.2019 r.

Sygn. IPP-TS-3/9/2019

mjr SG Piotr Grytczuk
Komendant PSG w Terespolu
terespol@strazgraniczna.pl

Szanowny Panie Komendancie,

Zwracam się do Pana w sprawie zupełnie niezwykłej, która wymaga natychmiastowej reakcji. Od trzech miesięcy stara się wjechać na terytorium Polski Pani [imię] obywatelka Federacji Rosyjskiej, ur. [data] roku. Ucieka ona z Czeczenii wraz z [wiek]-letnim wnukiem, [imię] (ur. [data] r.). Z deklaracji cudzoziemki wynika, iż mimo 68 prób złożenia wniosku o objęcie ochroną międzynarodową w Polsce, funkcjonariusze SG z Terespoła takiego wniosku od niej nie odbierają. W opinii Instytutu na rzecz Państwa Prawa w sprawie tej zachodzi bardzo wysokie prawdopodobieństwo naruszenia zasady non-refoulement. Trudno też oprzeć się wrażeniu, że – o ile nie mamy do czynienia z jakimś problemem z komunikacją - Pani [imię] traktowana jest w Terespolu w sposób bezduszny.

Zamiarem Cudzoziemki jest złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce. Zamiar ten wyrażała ona wielokrotnie wyraźnie (przywożąc wypełniony wniosek, starając się złożyć wnioski do kierownika zmiany, czy też składając odwołanie od decyzji Komendanta PSG w Terespolu z dnia [data] 2019 r. o numerze [numer] /2019). Mimo tych jasnych deklaracji wniosek ten nigdy nie został od niej odebrany.

W Opinii Instytutu na rzecz Państwa Prawa deklarowane przez cudzoziemkę powody opuszczenia kraju pochodzenia wymagają zbadania przez Organ mający do tego ustawowe umocowanie. Bardzo niepokoi nas to, że w ocenie funkcjonariuszy SG z Terespoła Pani [imię] nie zastępuje, aby zbadać istnienie uzasadnionej obawy przed prześladowaniem.

Oto jak my widzimy historię prześladowań rodziny Pani [imię] :

1. W czasie pierwszej wojny rosyjsko-czeczeńskiej w czasie ostrzału artyleryjskiego 9 maja 1996 r. umiera na oczach [imię] w piwnicy jej pierwszy (środkowy) syn.
2. Na wychodźstwie w Inguszetii w 1999 roku umiera w okresie niemowlęcym drugi (najmłodszy) syn [imię].

Nieufność polskich władz wobec Czechenów była w przeszłości piętnowana przez Posła Mariusza Kamińskiego (obecnego Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji). Dnia 21.06.2002 roku mówił on w Sejmie: *„Sprawy uchodźców powinny być nam, Polakom - jak żadnemu innemu narodowi na świecie - szczególnie bliskie. Od 200 lat w każdym pokoleniu tysiące naszych rodaków zmuszonych było wybrać los uchodźcy. Żołnierze przegranych powstań, działacze niepodległościowi opuszczali kraj w obawie przed represjami i terrorem ze strony zaborców, okupantów czy ostatnio - w obawie przed komunistyczną dyktaturą. Wolny świat nigdy nie odmówił im pomocy.*

Dziś, kiedy żyjemy w niepodległym państwie, zdajemy trudny egzamin z naszej przyzwoitości. Czy potrafimy okazać elementarną ludzką solidarność i współczucie ofiarom reżimów, dyktatur i brudnych wojen? (...)

Panie Marszałku! Wysoki Sejmie! Zdaję sobie sprawę z tego, że nie wszyscy cudzoziemcy ubiegający się o status uchodźcy powinni ten status otrzymać. Nie może być jednak tak, że cała machina urzędnicza nastawiona jest na wykazanie, iż uchodźca jest oszustem, który chce wyłudzić od naszego państwa jakieś wymaginowane przywileje. Szczególnie niepokoić musi bezdusność urzędnicza wobec najliczniejszej w chwili obecnej grupy uchodźców narodowości czecheńskiej”. (33 punkt porządku dziennego: Informacja ministra spraw wewnętrznych i administracji o stosowaniu w 2001 r. ustawy o cudzoziemcach w zakresie realizacji zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego (druk nr 361) oraz sprawozdanie z działalności Rady do Spraw Uchodźców w roku 2001 (druk nr 406) wraz ze stanowiskiem Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych (druk nr 490).

Aktualna sytuacja w Czeczenii staje się powoli podobna do tej z 2002 roku. W opinii Instytutu na rzecz Państwa Prawa warto dzisiaj ponownie skonfrontować słowa powiedziane przez Pana Posła Mariusza Kamińskiego w 2002 roku z analizą Ośrodka Studiów Wschodnich, który porównuje obecną sytuację do tej z przełomu wieków. W konsekwencji należałoby zupełnie inaczej patrzeć na *exodus* wielu czecheńskich uchodźców desperacko szukających drogi ucieczki z kraju pochodzenia. Drogi, która niestety jest im regularnie blokowana. Warto więc powtórzyć za Ministrem Mariuszem Kamińskim: *„Nie może być jednak tak, że cała machina urzędnicza nastawiona jest na wykazanie, iż uchodźca jest oszustem, który chce wyłudzić od naszego państwa jakieś wymaginowane przywileje”.*

Pani [imię] : której życie nie oszczędzało, psychicznie jest już u kresu wytrzymałości. Odestanie jej 68 razy ze względu na brak wizy, mimo tego, że chciała ona złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej rodzi ponownie pytanie (które zadał kiedyś Pan Minister Kamiński) o naszą „elementarną ludzką solidarność i współczucie ofiarom reżimów, dyktatur i brudnych wojen”. Więc znowu dziś „zdajemy trudny egzamin z naszej przyzwoitości”.

Instytut na rzecz Państwa Prawa nie wie, czy w czasie szybkiego rozpytania na granicy Cudzoziemka była w stanie tak jasno opisać swoją historię, jak zrobiła to wobec nas. Dlatego mamy nadzieję, że niniejsze pismo pomoże podjąć

Warto więc jeszcze raz powtórzyć opinię Profesora Michała Kowalskiego, członka Rady ds. Uchodźców poprzedniej kadencji, który skonstatował w marcu 2018 roku: *„Nie ulega wątpliwości, że cudzoziemiec zgłaszający się do odprawy granicznej na lądowym przejściu granicznym na granicy RP, w tym na przejściu granicznym w Terespolu, znajduje się pod jurysdykcją władz polskich w rozumieniu art. 1 EKPC. W konsekwencji w analizowanym zakresie nie ma podstaw do kwestionowania jurysdykcji Trybunału. (...) Aby przeciwdziałać zjawisku nadużywania procedury udzielania ochrony międzynarodowej przez cudzoziemców, Straż Graniczna podejmuje działania wstępnie weryfikujące zasadność wniosków o ochronę. Problem polega jednak na tym, że w obecnym stanie prawnym – jak wskazano powyżej – nie ma ku temu wystarczających podstaw prawnych, a działania takie mogą prowadzić do naruszeń praw człowieka i poniesienia przez Polskę odpowiedzialności międzynarodowej”*. [M. Kowalski M. Wnioski o ochronę międzynarodową składane na granicy - uwagi na tle środków tymczasowych zarządzonych wobec Polski przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, Europejskie Przegląd Sądowy, 2018/3/11-17 (dostępny w systemie LEX)].

Należy podkreślić, iż w sprawie M.A. AND OTHERS v. LITHUANIA (Application no. 59793/17) Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał 11 grudnia 2018 roku, iż nie przyjmując wniosków od obywateli Federacji Rosyjskiej Litwa naruszyła art. 3 oraz art. 13 EKPCZ. Działania polskiej SG na pierwszy rzut oka nie różnią się od działań służb litewskich, które zostały uznane za naruszające standardy Rady Europy. Organom SG na pewno znane są również polskie „terespolskie sprawy” zawisłe przed ETPCZ oraz sprawy rozstrzygane przez polskie sądy administracyjne, które w indywidualnych przypadkach również dochodziły do podobnych wniosków.

Zgodnie z art. 6 ust. 1-2 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (wersja przekształcona) przyjęcie wniosku o ochronę przebiega w trzech etapach: 1) wystąpienie z wnioskiem przez cudzoziemca; 2) złożenie wniosku; 3) rejestracja wniosku. Państwo może wymagać, aby wnioski te składane były osobiście i w wyznaczonym miejscu. Pani wystąpiła z wnioskiem osobiście i we właściwym miejscu. Mimo tego Funkcjonariusz nie przyjął wniosku (etap nr 1), przez co nie doszło do wypełnienia formularza wniosku (etap nr 2), ani go nie zarejestrowano (etap nr 3).

Praktyka ta w naszej ocenie jest niewłaściwa. Analizę trzech etapów opisuje Europejski Urząd Wsparcia Azylowego w publikacji „Judicial analysis Asylum procedures and the principle of non-refoulement” wydanej przez EASO w 2018 roku, dostępnej pod adresem: https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/asylum-procedures-ja_en.pdf.

Za względu na szczególną sytuację Pani [imię] i jej wnuka, Instytut na rzecz Państwa Prawa postanowił wstawić się za nimi i prosić o przyjęcie (w świetle przedstawionych w powyżej argumentów) jej wniosek o ochronę międzynarodową.

Gdyby w ocenie Organu SG, wnuk Pan. [imię] powinien być traktowany jako małoletni bez opieki, deklaruję gotowość Instytutu na rzecz Państwa Prawa wystąpienia z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej na mocy art. 26. 2. Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Instytut na rzecz Państwa Prawa na podstawie indywidualnej oceny sytuacji małoletniego uznał, że może on potrzebować takiej ochrony. W celu umówienia szczegółów złożenia wniosku w imieniu [imię] w dniu 14 lub 15 września proszę o kontakt telefoniczny ([numer telefonu]).

Tomasz Sieniow
Prezes Zarządu Fundacji

Do wiadomości:

Płk SG Andrzej Jakubaszek, Dyrektor Zarządu do Spraw Cudzoziemców

Pani Chrsitine Goyer, Przedstawicielka UNHCR w Polsce